

s- i -rr-, com en el nom de la nostra planta pirinenca; mentre que la -r- ens recorda, encara més que la de SARRIA o del fr. *sarriette*, les formes pirinenques en -rr- que he assenyalat en Palay i a Echo-Ansó Pot ser el mateix *xèrria (Madremanya, 1964) puix que és una planta amb tubercle dit *cabdell* (CAP). I certament *xarriassa* (Breda) planta de fulles amples (DAG), a base del qual es podria explicar la e de Madremanya, per formació regressiva ²

DERIV : *Sarronar*, -nal, -nera; *Sarredo*, -rret, supra. ¹⁰
¹ *Surronet de pastor*, Cavanilles (*Obs* II, 334), «*sarroneta*, *bosques de pastor*: *Thlaspi Bursa-pastoris* L.», *Sarradell* (*Sota Terra Cl Munt Tssa*, 125) — ² En el seu *Dicc. Pir Arag* Rohlf's porta zorro «aràndano» (ben identificat?), planta ben diferent.

SARROMPA, 'baldufa' maestr, potser alteració d'un mossàr. **arrompa*, provinent del gr-ll RHOMBUS id, per contaminació de *surriaca*, forma occidental de XURRIACA, amb la qual pegant-la es fa ballar la baldufa. □ 1ª doc : 1922, GaGirona

Tant C Salvador (*Misc Fabra*, 260) com GaGirona ho donen com a propi de Benassal (*Vocab Maestr s v. galdruja*, p 373: «la fan ballar amb un cordell»). Vaig sentir *saròmpa* com a nom de la 'baldufa' a Sorita, al NO. de Morella, el 1961. *AlcM* ho dona com a propi de Morella i el Maestrat. Com que és zona amb moltes romanalles morisques i arabitzants, sembla natural pensar en un mossarabisme, i en la pervivència del nom llatí i grec de la baldufa, a saber RHOMBUS, *ῥόμβος*, que ha deixat descendència popular en la Romània mediterrània; i més, en el Sud: ultra el nostre nom de peix RÈMOL, en surten el sic. *rùmmulu* 'baldufa', el campid *rùmbulu* 'corró de moure pesos' (acc. també siciliana), l'it. ant. rómbole 'fona' etc. (REW, ³⁵ 7291.1, 2)

Havent hagut de passar a través de l'àrab, és natural que s'hi aglutinés l'article ar- i que la B es canviés en -p- per ultracorrecció de la pronúncia aràbiga, fet que observem no rarament en aquesta classe de mots La -a no sols tindria una explicació merament romànica (morfològica etc., cf. l'it.), sinó també com a nom d'unitat aràbic. Altrament hi contribuiria el sinònim *trompa* que no solament és castellà sinó usual a la major part del val., de Sud a Nord (veg. *BALDUFA*, n 1) i GaGirona, l c

La baldufa la fan ballar a xurriacades, com ja constaven Covarrubias (1611) i el *DAut* («*xurriaga*: el açote con que el muchacho suele hazer andar el trompico», «correia de que usan los muchachos para hacer andar los trompos»). Ara bé la *xurriaca* té el nom amb s- a tot el català occidental, des d'un cap a l'altre, i és mot molt viu almenys fins arran de Sorita i Morella: *surriaca/surriaca/surriac* és la forma usual (ajuntant les dades d'*AlcM* amb les meves) a la Vall d'Aran, Pallars, Poble de Segur, Tremp, Tamarit, Organyà, Oliana, Artesa, Balaguer, les Borges, Juncosa, Garrigues, Reus, Gandesa i Tortosa; *surriagues* (Moreira, *Folk. Tort*, 549). Fins es pot suposar que s'usés el participi (*baldufa*) *surracada* com a nom de la baldu-

fa mateixa, i llavors **arrompa* × *surriacada* > *su-/sarrompa*

Dues alternatives que consigno, tot descartant-les, decididament la primera, l'altra no tant: 1) mot pre-romà parent del nom pre-romà del llangardaix a Sardenya, *tsorómpis* (VRom VI, 353). 2) Un hipotètic baix grec **σὺρρόμβος*, creat sobre el verb derivat *σὺρρέμβουμι* 'jo rodo, rondo, junt amb (alg. c.)' (Diògenes Laerci), tal com *ῥόμβος* ve de *ῥέμβουμι* 'jo rondo'; potser valdria la pena tanmateix de fer alguna indagació en fonts bizantines, recordant el cas de *sarvatxo*, *FARDATXO*, i els fets històrics a què m'hi refereixo.

Sarrona, *sarronada*, *sarronar*, *sarronat*, *sarronet*, V. ¹⁵ *sarró* *Sarrut*, V. *cerro* i *sorrut*

SARSA, 'esbarzer', castellanisme, del cast ZARZA, d'origen pre-romà, vascoide (DCEC/DECH). Se sent pel País Val., i a Vistabella ho diuen de la gavarrera (1961) Schib en cita dos casos en mss. dels *Sermons* de StVicentF

N'és una mica diferent, per l'origen, el castellà ant. i clàssic i avui dial *sarço* «obra tejida de mimbres» (veg DCEC IV, 855s), però acabaren per identificar-se, i així no és estrany que el mot també s'apliqués a abraçadores i collars: en aquest sentit pogué tenir algun ús entre els moros valencians, i així Jaume I, en pendre una torre de l'Horta de València i retre's els sarraïns «per catus --- exí n molta bona roba, e perles e *sarces* de coyl, e brassaderes ---» (Ag, 247, § 202); d'on el derivat «--- sia posat un bell *sarçal* en lo teu coll» en el val Ant Canals (*Carta de St Bernat a sa germana*, cap. 18).

Contra el que suggerieix *AlcM*, és clar que això, ja per la fonètica, no pot tenir res a veure amb l'ar *silsila* 'cadena' (derivat de l'arrel *sils* 'encadenar', reduplicació de la sinònima *sls*, Dozy, *Suppl* I, 648a, 673b), per més que aquesta —a conseqüència d'una dissimilació de les dues l—, aparegui convertida en *sersela* «collar que se echa al cuello» en l'àrab de Granada (*PAlc.*, que no ens diu si és un dogal de cadenes o una cadeneta d'adorn). Semblança ben vaga, casual.

DERIV : *Sarsuela* [DAG], pres del cast *zarzuela* [princ. S. XVII], denominació que es creu fundada en la de la granja principesca dita «Real Sitio de la Zarzuela» (DCEC IV, 856a1ss.).

CPT.: *Sarsaparrella*, -rrilla [«smilax aspera», DTo 1647], pres del cast *zarzaparrilla* [1555], format amb *parrilla* 'parra de raïms silvestres'. Ha aconseguit alguna difusió popular: *sarsaparrella de la terra* 'arínjol' (Sarradell, *Sota Terra Cl Mun Tssa*); a Estagell sent *salsaparèla* (1960); però com que un altre ho pronunciava amb -r-, potser hi ha arribat per conducte del francès. *Sarsaparrellar*.

Sarsafrà(s), V. *salsufragi* *Sarsallejar*, *sarsaller*, *sarsallós*, variants onomatopèiques de *farfallós* i *xafallós*; assimilat en *sarsollós*, se n'extragué *sarsoll* [Lab. 1840] (però en el sentit de xarxa deu ser mera invenció del Salvat) *Sarsaparrella*, -rilla, V. *sarsa* + *Sar-*